

Nytænkning inden for psykiatrien: Nationalt Center for Kunst og mental sundhed

Problemet er at der mangler muligheder for at kombinere medicinsk behandling i psykiatrien med en bredere vifte af behandlingsmuligheder rettet mod det hele menneskes behov for inkluderende fællesskaber, meningsfuldhed og empowerment.

Det er videnskabeligt velunderbygget og internationalt anerkendt, at disse faktorer er afgørende for at mennesker kan komme sig fra en psykisk lidelse, men de er endnu ikke tænkt systematisk ind i den psykiatriske behandling i Danmark til trods for at der er blandt patienter, behandlere og pårørende er stor efterspørgsel efter en mere holistisk tilgang til det at komme sig fra en psykisk lidelse.

Kontekst: Forståelsen af hvordan kunst- og kulturindsatser hjælpe mennesker med mentale sundhedsproblematikker/psykiske lidelser er velanerkendt i udlandet og her kan bl.a. peges på det Nationale Kompetence Center for kultur, sundhed og omsorg i Norge samt National Centre for Creative Health i Storebritannien. Danmark halter bagefter ift til tværfaglige indsaster og det bør der rettes op på.

Der mangler flere tilbud til at modvirke den sociale isolation og ensomhed, der i sig selv er invaliderende og virkeligheden for mange psykiatribrugere. Og konkret resulterer det i hyppige genindlæggelser og institutionalisering, der udover at være et problem for den enkelte og deres pårørende, også på samfundsplan er en tung økonomisk post. Som baggrund for dette ligger det større verdenssundhedsproblem men en hastigt tiltagende population af psykiske lidelser som af WHO forudses som den største trussel mod verdenssundheden og kunsten spås her en afgørende betydning (se WHO's rapport om kunst, kultur og sundhed, 2019). Dette betyder at psykiske lidelser i fremtiden ikke kun er behandlingspsykiatriens problem, men i høj grad også det omkringliggende samfund.

Løsning: Den internationale forskning viser mange positive resultater ift deltagelse i kunst- og kulturaktiviteter for personer med psykiske lidelse og mental sundhedsproblematikker. Forskingen viser både kliniske effekter (fx. mindske depression og angst) og ikke-kliniske virkninger (fx. øget selvværd, forbedret livskvalitet, flere sociale relationer, mindsket social isolation/ensomhed). At kunst altid har haft en plads i psykiatrien viser dens mulighed for at være det fælles tredje, der kan adressere centrale personnære menneskelige problemstillinger, er bevist og kan være afgørende trin i en helbredelsesproces - især ved de psykiske lidelser, der udspiller sig i mellem soma, psyke og samfund. Kunst og kulturtilbud kan tilbydes som kombination med psykiatrisk behandling og give den enkelte borger mulighed for selv at tage del med både krop og sind i et inkluderende kreativt fællesskab og få fodfæste i et meningsfuldt liv.

Hvem er vi? *Foreningen for Kunst og Mental sundhed* er et ambitiøst, veletableret tværfagligt team af førende psykiatريفorskere, klinikere, toneangivende skønlitterære forfattere og billedkunstnere og sammen har vi siden 2018 har udviklet kunstbaserede deltagerorienterede grupper som er blevet tilbudt på pilotbasis i psykiatrien. Det Obelske Familiefond har støttet os med en 2-årig donation på 3,58 kr til at etablere et lokalt Center for kunst og mental sundhed på Amager, som kan opskaleres til et nationalt center. *Foreningen for Kunst og Mental sundhed* anser kunsten/kulturen som et kæmpe uudnyttet potentiale i helbredelsen af psykisk lidelse i Danmark, der både er omkostningseffektivt og uden psykofarmakaens tunge biologiske bivirkninger. Bag os står en erfaren, kompetent og tværfaglig bestyrelse med ledende beslutningstagere fra både psykiatrien, kunstverdenen, forskningen og pårørendeorganisationer. Fælles er vi om at pege løsninger både på et strukturelt og praktisk plan med flere tværfaglige alliancer, der med kunstaktiviteter som platform på afgørende vis kan bidrage til løsningen.

Center for kunst og mental sundhed huses på Amager i Psykiatrisk Center Amagers lokaler i den gamle Skt. Elisabeths stiftelse, hvor professionelle kunstnere sammen med sundhedsfaglige udvikler og driver kunstneriske værksteder af høj kvalitet for psykiatribrugere, der skal uddannes til egen kunsterisk virke og til at undervise andre psykiatribrugere/peers i kunstneriske gruppeformater understøttet af ældre kunstnerkollegaer og sundhedsfaglige.

Ønske: Foreningen kunst og mental sundhed er pt forankret i Kbh, men problemstillingen er national og tilsvarende kunsttilbud, der kombineres med psykiatrisk behandling, efterspørges nationalt.

Vi har bla talt med sundheds- og psykiatriordførere omkring et nationalt Center for Kunst og Mental Sundhed i samarbejde med Regionerne. Det vil vi over en 3-årig periode kunne etablere for 12 mill kr med det formål at samle viden om feltet i Danmark og bygge netværk mellem aktører, fx højskoler, biblioteker, civile kunstsoler, socialpsykiatrien og behandlingssteder. Sammen vil man kunne udvikle aktiviteter som kan mainstreames og bruges bredt i samfundet Dette vil være første trin til også at initieres tværdisciplinær evaluering og forskning på sundhedseffekterne på højt internationalt niveau.